

Bocian Czarny - Hajstra

Żyje z dala od ludzkich osiedli, w puszczach i rozległych podmokłych lasach, gdzie czuje się najlepiej wiodąc skryty tryb życia. Należał zawsze do ptaków nielicznych, a nawet rzadkich. W przeciwieństwie do białych boćków, napastowano go ze względu na żałobne ubarwienie.

W ubiegłym stuleciu areał jego rozprzestrzenienia gwałtownie skurczył się, wyginał w wielu państwach europejskich, w innych grozi mu zagłada. Obecnie w Euroazji żyje mniej niż 3000 par lęgowych. W Polsce w 1909 r. było 80 par, w 1920 r. Objęto je ochroną na Śląsku i w Wielkopolsce, ale dopiero ustawa z 1952 r. Otoczyła hajstrę opieką prawną na terenie całego kraju. Niemniej w latach 1910-1939 i 1946-1962 zaobserwowano wyraźny wzrost populacji tego pięknego ptaka. Dziś żyje u nas około 500 par, co stanowi 1/6 całej światowej populacji, znajdują tu bowiem korzystne warunki bytowania. Ścisła ochrona i zaniechanie prześladowań zrobiły swoje, ptaki zaczęły zakładać gniazda na skraju lasów, także w pobliżu ludzkich siedzib i nie wykazują już zbytnej płochliwości. Chociaż w ptasim raju, jakim jest niewątpliwie Dolina Biebrzy i gdzie podobno występuje ich najwięcej, spotykałem je niezbyt często. Wbrew utartym opiniom, żerują one zgodnie w pobliżu białych bocianów i czapli siwych. Choć z natury są odludkami, to podczas jesiennych wędrówek na południe spotykano stada liczące 25-100 czarnych bocianów. Zimują w Afryce, podczas przelotów wiele ich ginie. Odlatują nagle, nie przygotowując się tak jak czynią to ich biali krewniacy. Na przełomie marca i kwietnia powracają do gniazd. Często posiadają ich kilka, używając ich na przemian, czasami powracają do pierwszego dopiero po 7-9 latach.

Na początku maja samica składa 5 jasnoniebieskich jaj i wysiaduje je na spółkę z samcem. Po 5 tygodniach wykluwają się ciągle głodne młode, które szybko rosną i po 2 miesiącach opuszczają gniazdo, trzymając się w jego pobliżu. W razie braku pożywienia rodzice wyrzucają z gniazda 1-2 pisklęta, aby reszcie zapewnić przeżycie. Osłaniają młode przed deszczem i słońcem. Często krążą nad gniazdem. Żywią się żabami, małymi rybami, myszami, gadami i owadami. Polują brodząc w wodzie wśród leśnych bagien i moczarów, w rozlewiskach rzecznych i przy brzegach płytkich jezior. Zdobycz połykają lub przechowują w pokarmowym worku. Gniazda nieco mniejsze niż białych starają się założyć jak najdalej od współplemieńców. Każda rodzina pilnuje swego rejonu, są bardzo żarłoczne i od warunków środowiska zależy ich rozród, przeżywalność, liczebność i ewentualna ekspansja na nowe tereny. Na Śląsku i Pomorzu zaobserwowano gniazda zasiedlane przez te same pary przez 40 lat.

Hajstra wzrostem przypomina białego krewniaka, jest jednak lżejsza, waży do 3 kg, rozpiętość skrzydeł sięga 190 cm. Sylwetka zgrabna, dziób i nogi ma czerwone, reszta czarna. Ptaki te są ostrożne, czujne i spostrzegawcze. Mają doskonały wzrok. Rzadko odzywają się "ch-ch-chli" lub "faja", nigdy nie klekocą. Porozumiewają się ze sobą gestami. Witają się drepcząc i strosząc pióra podogonowe, pozorują też ruchy wyścielania gniazda. Ciągle jeszcze nie poznano w pełni ich biologii i ekologii.

Lech Trokiewicz